

Helju Petsi romaan "Õnneõiteta sirelid"

Helju Pets on Palade Põhikooli pikapäevarühma õpetaja ja näiteringi juhendaja, lisaks tegeleb Helju usinasti loometööga ja esimene suur saavutus "Õnneõiteta sirelid" on jõudnud raamatupoodidesse. "Õnneõiteta sirelid" märgiti ära Romaanivõistlusel 2008 kui parim naistekas. Tegemist on armastusromaaniga.

Peategelane Heete asub Paadinina väikesaarele elama koos perega. Ootamatult sureb abikaasa Votele ja Heete peab üksi hakkama saama kolme lapse kasvatamise, talutööde, karmi looduse ja saarerahvaga, kes ei võta teda niipea omaks. Seda enam, et Heete elukutse oli Estonia teatri baleriin, sukeldub ta tundmatusse vette ja et ellu jääda, tuleb ületada palju takistusi. Tegevus toimub 80-ndatel, kolhoosiajal.

II osa "Ussikuninganna Egle" jäi samuti sõelale 96 käsikirja hulgast. Tegevus toimub kaasajal. Heete noorim laps Egle, kes kunagi tuli 7-aastasena koos vanematega saarele, saabub 28 aastat hiljem päriselt Silmu tallu ja hakkab Paadinina

Helju Pets

Põhikoolis algklasside õpetajaks. Eglel on selja taga sassiläinud elu, lahutus mehest ja kaasas urn tütre tuhastatud põrmuga. Mõlemas teoses on fantastilisi looduspilte (seda ütles žürii), armastust, vihkamist, naeru, nuttu, surma, kirevaid karaktereid, maalähedast mahlakust.

"Ussikuninganna Egle" peaks ilmuma II poolaastal 2010, või hiljemalt 2011. aastal. "Kõikjal, kuhu silm ulatub, on vaid kadakad, kivid ja meri." Seda nägi Heete ja näeb ka Egle.

Helju käest on küsitud: Kas kirjutad endast? Vastus on range: ei! Kõik on välja mõeldud ja kui mõni leiab midagi ridade vahelt, on see tema enda asi. Helju on kirjutanud Palade PK näiteringile 7

näidendit, teinud 14 dramatiseeringut. Aastatel 1987-1989 mängis kolhoosi näitering kaht Helju näidendit "Kosjaviinad" ja "Näärivana laua all". Perekeskuses aga lavastati "Kartulivõtuaeg" ja on olnud luuleõhtuid.

Helju ütleb ise: "Tegelikult olen ma sahtlisse kirjutaja. Minu puhul kehtib vist see: parem hilja kui mitte kunagi."

Suuremõisa kooli 90. aastapäev

7. august

13.00 – Pühalepa kalmistul küünalde süütamine.

14.00 – Suuremõisa loss on avatud vilistlastele.

Algab registreerimine aastapäevale

16.00 – Suuremõisa kooli 90. aastapäevale pühendatud konsert - jumalateenistus

Pühalepa kirikus.

17.30 – Aktus Suuremõisa kooli võimlas.

19.00 – Koosviibimine lossi alumises saalis.

Registreerimine aastapäevale

OSAVÕTUTASU 100.- krooni palume kanda Pühalepa vallavalitsuse

arveldusarvele 1120049186 märgusõnaga „Suuremõisa kool 90” ja kelle eest maksti”

hiljemalt 31.07.2010.

Sularahas maksmine ja info Antti Leigri mob: 53 45 32 40

Vallavolikogu istung toimus 25. mail k.a.

Istungit juhatas volikogu esimees Toomas Remmelkoor. Istungist võtsid osa vallavolikogu liikmed: Antti Leigri, Tiit Alas, Annika Undo, Arne Kuli, Jaanus Ernes, Viktor Rõbtsenko, Reet Sauer, Tago Laevameister. Puudusid volikogu liikmed Aivo Pere ja Kalev Liit. Istungist võtsid osa vallavanem Ants Orav, abivallavanem Eve Kustala, vallasekretär Riina Lilleõis.

1. Pühalepa vallavolikogu otsuse muutmise (koosseisud)

Otsustati: muuta Pühalepa Vallavolikogu 27. märtsi 2007 otsust nr 154 „Pühalepa Vallavalitsuse hallatavate asutuste töötajate maksimaalse koosseisuliste kohtade arvu kinnitamine“ punkti 1.2 järgmises sõnastuses:

„1.2. Suuremõisa Lasteaed

Koosseisuline koht	arv
Juhataja	1
Õpetaja	2,25
Õpetaja abi	1,0
Kokk	1
Logopeed	0,25
Kokku	5,5“

2. Projekti „Palade lasteaia rekonstrueerimine“ taotluse esitamine Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusele

Pühalepa valla projekt „Palade lasteaia rekonstrueerimine“ on kinnitatud meetme „Kohalike avalike teenuste arendamine“ perioodi 2009-2012 KOIT kavasse toetussummaga 5 217 690 krooni. Projekti omafinantseeringu määr on 15 %. Seoses Pühalepa Vallavalitsuse poolt projekti taotluse esitamisega Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusele (EAS)

otsustati:

- tagada aastatel 2010 ja 2011 meetmest „Kohalike avalike teenuste arendamine“ meetmest rahastatava projekti „Palade lasteaia rekonstrueerimine“ elluviimiseks vajaliku omafinantseeringu olemasolu projekti taotluses ja taotluse rahuldamise otsuses nõutud suuruses, mis on vähemalt 15 protsenti projekti maksumusest;

- tagada vähemalt viie aasta jooksul peale projekti lõppemist meetmest „Kohalike avalike teenuste arendamine“ rahastatava projekti „Palade lasteaia rekonstrueerimine“ tulemusena loodud või soetatud vara säilimine ja avalik kasutus projekti taotluses ja taotluse rahuldamise otsuses toodud eesmärkidel ja tingimustel ja Palade Lasteaia funktsiooni jätkumine, ning mitte sooritada selle vara osas tehinguid, mis annavad nimetatud aja jooksul mõnele isikule või asutusele põhjendamatu eeliseisundi;

- tagada, et vähemalt viie aasta jooksul peale projekti „Palade lasteaia rekonstrueerimine“ lõppemist Pühalepa Vallavalitsuse hallatava asutusena toimiva Palade Lasteaia püsikulud

kaetakse jätkuvalt Pühalepa valla eelarvest ja projekti tulemusena loodud või soetatud vara ei kasutata puhastulu teenimiseks.

3. Revisjonikomisjoni tööplaani kinnitamine

Otsustati: kinnitada revisjonikomisjoni 2010. aasta tööplaani järgnevalt:

- teostada 2009.a majandusaasta aruandega seonduv kontrollimise ja juunis, kontrollides valla 2009.a eelarve täitmist, volikogu otsuste täitmist ja 2009.a vastuvõetud lepingute elluviimist;

- tutvuda oktoobris Pühalepa Kultuuri- ja Noortekeskuse ja Palade Lasteaiaiga seotud projektide investeeringutega, mida on rahastatud struktuurifondide vahenditest.

4. Teemaplaneeringu kooskõlastamine

Otsustati: kooskõlastada Hiiu maakonnaplaneeringu teemaplaneering „Maakonna sotsiaalne infrastruktuur“.

5. Nõusoleku andmine vee erikasutusloa väljastamiseks

Otsustati: anda nõusolek vee erikasutusloa väljastamiseks aktsiaseltsile Saarte Liinid (reg nr 10216057) Heltermaa sadamas vee võtmiseks põhjavee kihist ja heitvee ja teiste vett saastavate ainete juhtimiseks suublasse.

6. Pühalepa vallas korraldatud jäätmeveo rakendamise korra muutmise

Otsustati: muuta Pühalepa Vallavolikogu 20. juuli 2007 määrusega nr 22 kehtestatud „Pühalepa vallas korraldatud jäätmeveo rakendamise korra kehtestamine“ § 9 (Teenustasude piirmäärad ja nende muutmise kord) lõiget 1, kehtestades uued teenustasude piirmäärad segaolmejäätmete kohta.

7. Korruptsioonivastase seaduse rakendamine

Otsustati: kehtestada korruptsioonivastase seaduse rakendamise kord.

Vastavalt korruptsioonivastasele seadusele on ametiisikud kohustatud esitama seaduses toodud vormi kohase majanduslike huvide deklaratsiooni.

Määruse mõistes on ametiisikuteks vallavolikogu esimees, vallavolikogu liikmed, vallavanem, vallavalitsuse liikmed, korruptsioonivastase seaduse § 3 lg 2 sätestatud ametiseisundit omavad valla ametnikud, vallavalitsuse hallatavale asutuste juhid, valla osalusega äriühingute juhatuse ja nõukogu liikmed. Deklaratsiooni esitavad ka abivallavanem, vallasekretär ja pearaamatupidaja.

8. Pühalepa valla seisukoha andmine seoses koostatava nelja maakonna tuuleenergeetika teemaplaneeringuga

Pühalepa valla arengukavas 2009-2014 öeldakse, et Pühalepa vald on oma elanikele ja ettevõtjatele konkurentsivõimelist elu- ja ettevõtluskeskkonda pakkuv omavalitsus, kus väärtustatakse säästvat arengut ja head looduslikku elukeskkonda. Valla planeerimis- ja ehitustegevuses seatakse prioriteediks vajadus säilitada vallas tervislik elukeskkond, bioloogiline mitmekesisus, väärtuslikud maastikud (sh. iseloomulikud vaated ja kaunid teelõigud) ning avalikud juurdepääsud randa (sh. supluskohad, lautrikohad, juurdepääsuteed ja väikesadamad). Pühalepa valla üldplaneeringutes on määratud perspektiivsed tootmismaad, mis asuvad olemasolevate tootmishoonete lähimbruses ja ei halvenda olemasolevat elukeskkonda. Kuna üldplaneeringus

määratud perspektiivsed tootmismaad asuvad elamutele lähemal, kui 1 km, mis olemasolevate tuuleparkide kasutamise põhjal on soovitatud vähimaks kauguseks elamutest (Noarootsi valla seisukoht Aulepa tuulepargi põhjal), siis ei sobi need alad tuuleparkide rajamiseks. Vallavolikogu tutvus Hendrikson & Ko poolt tuuleenergeetika planeeringu esialgse sobivusanalüüsi kaartidega (puhvriga elamutest 2 km ja 1 km). Tuulepargid on tootmise eesmärgil rajatavad ehitised. Tuuleparkide teemat on põhjalikult arutatud Pühalepa vallavolikogu maamajanduskomisjoni, eelarve- ja rahanduskomisjoni ja ehitus- ja planeerimiskomisjoni koosolekul.

Otsustati: Pühalepa valla territooriumile nelja maakonna tuuleenergeetika teemaplaneeringus tuuleparke mitte planeerida.

Kuidas ravimite eest vähem maksta?

Õige vastus: küsides apteegis sama toimeainega ravimite hulgast soodsaimat.

Ravimite on mitmeid aineid, aga ainult ühel neist (mõnikord ka rohkemal) on raviv toime. Selliseid aineid nimetatakse toimeaineteks. Teised ravimi koostisosad ehk abiained annavad kas värvi, hoiavad ravimit koos vms. See kehtib nii käsimüügis vabalt saadaolevate kui ainult retsepti alusel müüdavate ravimite kohta. Sama toimeainega ravimeid on sageli mitmeid, kuid maksavad – erinevalt. Miks? Hind sõltub sageli sellest, kas tegu on originaal- või geneerilise ravimiga.

Mis on originaalravim, mis on geneeriline ravim?

Ravimi teekond, alates selle loomisest kuni apteegiletile jõudmiseni on kallis ning pikk protsess. Seepärast on ravimi leiutanud ja turule toonud firmal õigus patendiajale ehk ravimi ainumüügiõigusele (tavaliselt umbes 10 aastat), et saada oma leiutatud nn **originaalravimist** kasu ning säilitada motivatsioon ka edaspidi uute ravimite väljatöötamiseks. Peale patendiaja lõppu võivad hakata ka teised firmad tootma ravimit, mis sisaldab täpselt sama toimeainet kui originaalravim ning on mõeldud täpselt samade haiguste raviks. Neid nimetatakse **geneerilisteks ravimiteks**, vahel kasutatakse ka nimetust koopia ravimid või geneerikud.

Geneeriline ravim on sama efektiivne, ohutu ja kvaliteetne kui originaalravim, kuna sisaldab sama toimeainet samas koguses kui originaalravim ja on kontrollitud Ravimiametis.

Miks on hind erinev?

Geneeriliste ravimite tootjad ei kanna kulutusi, mis on seotud ravimi leiutamisega ja turule toomisega. Samuti ei pea geneerilise ravimi tootja läbi viima kalleid kliinilisi uuringuid, tõestamaks ravimi toimet konkreetse haiguse korral, nagu seda teeb originaalravimi tootja. Seetõttu saab geneerilise ravimi

tootja müüa ravimit tunduvalt odavamalt kui originaalravimi tootja. Tavaliselt on apteegis müügil erinevate ravimitootjate poolt valmistatud sama toimeainega geneerilised ravimid, nende hinnatase võib olla erinev, kuid nad on kõik sama toimega.

Geneerilised ravimid on reeglina odavamad kui originaalravimid, erinevatel geneerilistel ravimitel võib olla erinev hind, kuid nad on kõik sama efektiivsed, kvaliteetsed ja ohutud.

Osake ja julgege apteekrilt küsida odavaimat ravimit

Arstil on kohustus kirjutada ravimiretsept enamasti toimeainepõhiselt ehk viisil, mis apteegis võimaldaks inimesel valida talle sobivaima hinnaga ravimi. Samuti on apteekril kohustus pakkuda inimesele kõige soodsamat sama toimega ravimit, kuid **osake ja julgege seda kindlasti ka ise küsida!**

Kokkuvõtte võib olla märkimisväärne

Võtame näiteks suhteliselt sageli (eriti vanemaealiste hulgas) esineva kõrgevererõhktove ja sellega tihti kaasuva kolesterooliprobleemi. Vererõhu ja kolesterooli ohjamiseks on harilikult vaja enam kui ühte ravimit. Haigekassa tehtud arvutused näitavad, et kui inimene tarbib Eestis hetkel enimkasutatava kaubamärgiga vastava toimeainega vererõhu ja kolesterooli ravimeid, maksab ta kuus umbes 310 krooni. Kui ta kasutaks aga soodsaimaid saadaolevaid sama toimeainega ravimeid, maksaks ta kuus 85 krooni. Vahe ühe kuu kohta on 220 krooni, aasta peale tuleks kokkuvõtte aga juba ligi 3000 krooni.

Seega tasub apteegist soodsaimat sama toimeainega ravimit alati küsida, rahaline kokkuvõtte võib olla märkimisväärne!

Digilevi

1. juulil 2010 lülitatakse välja kõik analoogsaatjad ning kogu Eestis levib ainult digilevi. Selleks kuupäevaks peaksid kõik need, kes vaatavad telerit katuse- või toaantenniga, varustama end digi-tv vaatamiseks vajaliku digiboksi või digiteleriga.

Mis on DigiTV ?

Digilevi on tavaantenniga vaadatav digitaalne televisioon. Digilevis on kõikjal üle Eesti nähtavad nii tasuta leviga üleriigilised telekanalid kui ka tasulised kodumaised ja rahvusvahelised teleprogrammid, mida seni ainult kaabeltelevisiooni või satelliit-tv vahendusel vaadata sai.

Digitaaltelevisiooni iseloomustab senisest palju suurem telekanalite hulk, oluliselt parem pildi- ja helikvaliteet, elektrooniline saatekava ühe nupulevajutusega otse teleriekraanil, erinevates keeltes heli ja subtiitrite valik ja muud uued lisavõimalused. Kui analoogformaadis on eetris kolm kodumaist telekanalit, siis digilevis on praegu tasuta nähtavad ühtekokku viis Eesti telekanalit: ETV, ETV2, Kanal 2, TV3 ja Kanal 11. Tasuta kanalite vastuvõtuks ei ole vaja liituda ühegi teenusepakkujaga, seda tuleb teha vaid juhul, kui soovitakse lisaks vaadata ka rahvusvahelisi ja kodumaiseid tasulisi kanaleid. Kaabeltelevisiooni ja satelliittelevisiooni vaatajaid Eesti üleminek digitaaltelevisioonile tehnilises mõttes ei puuduta.

Eesti Digilevi märk aitab kaupluses ära tunda testitud digibokse ja telereid, mis kindlasti sobivad digilevi vastuvõtuks Eestis.

Millal tuleb ?

Eesti alustas üleminekut digilevile 2008. aasta märtsis, mil lülitati välja esimene analoogsignaali edastav saatja Ruhnu saarel. Täna sel päeval on digitaalselt kättesaadavad viis kodumaist telekanalit (ETV, ETV2, Kanal 2, TV3 ja Kanal 11) ning tavaantenniga vaadatava digiteleviseiooni leviala katab kogu Eesti territooriumi.

1. juulil 2010 lülitatakse välja kõik analoogsaatjad ning kogu Eestis levib ainult digilevi. Selleks kuupäevaks peaksid kõik need, kes vaatavad telerit katuse- või toaantenniga, varustama end digi-tv vaatamiseks vajaliku digiboksi või digiteleriga.

Alternatiivina on neil kodudel võimalik liituda mõne tasulise televisiooniteenuse pakkujaga (näiteks kaabel-tv, satelliit-tv, IPTV või tasuline maapealse leviga digiteleviseioon).

Mida vajan digilevi vaatamiseks?

Digilevi tähendab muudatust vaid neile, kes vaatavad telepilti tavaantenniga ning näevad täna ainult kolme kodumaist põhikanalit.

Tavalise teleri ja antenniga digiteleviseiooni vaatamiseks tuleb osta või rentida digiboks, mis muudab digitaalsed signaalid televiisorile sobivaks videosignaali. Telerit välja vahetada ei ole vaja, kuid kui see plaan teil niikuinii on, võiks juba osta digiboksi sisaldava teleri.

Kui teil on leping teenusepakkujaga ning tasute telekanalite vaatamise eest igakuiselt arveid, siis olete kas kaabeltelevisiooni (Starman, STV, Telset jt.), digi-tv (Elion, Starman, ZUUMtv jt.), IPTV (Elion) või satelliittelevisiooni (Viasat) klient. Sellisel juhul teid digiteleviseioonile üleminek tehnilises mõttes ei puuduta, sest telekanalite õiges formaadis edastamise eest vastutab teie teenusepakkuja.

Kust saab seadmeid ?

Digilevi vastuvõtuks vajalikke seadmeid müüakse elektroonikapoodides, suurte kaubanduskettide kauplustes ning kaubamajades, kõigis postkontorites, sideettevõtjate esindustes ja paljudes arvutipoodides.

Digiboksi hind sõltub selle kasutusvõimalustest ja ühendusvõimaluste arvust. Kallimad boksid võimaldavad vastu võtta nii tasuta kui tasulisi teleprogramme, samuti üliteravat kõrgeraldusega telepilti (HD, High Definition TV). Odavamad boksid on mõeldud vaid tasuta kanalite tavaresolutsioonis vastuvõtuks ja nende hind on alla tuhande krooni.

Enne ostmist mõelge järele, kas kavatsete piirduda vaid kodumaiste tasuta telekanalite vaatamisega või tahate endale jätta võimaluse jälgida soovi korral ka tasulisi teleprogramme.

Samuti on võimalik digibokse teenusepakkujalt rentida. Tingimustega tutvuge vastava teenusepakkuja juures.

Paljud uued telerid suudavad digilevi signaali juba ilma digiboksita vastu võtta. Kui on kavas uue teleri ost, siis valige kindlasti selline seade, millele on Eesti digilevi võrguga ühilduv digivastuvõtja juba sisse ehitatud. Taoliste telerite hind ei ole kõrgem ning nende valik kaubandusvõrgus on igati hea.

Veenduge alati enne ostu, et digiboks või teler omaks Eesti Digilevi märki. Ainult seda märki kandvat seadet soetades võib televaataja kindel olla, et see ühildub Eesti digitaalse levivõrguga ka tulevikus

Suvi Hiiumaa Ametikoolis

Hiiumaa Ametikool peab sel aastal oma lõpuaktust 3. juulil: tunnistused saavad 70 erinevate erialade lõpetajat. See ei tähenda, et Suuremõisa loss suveks tühjaks jääks. Alates 26. juunist võtame vastu avaldusi uueks õppeaastaks.

Põhihariduse baasil saab päevases õppes omandada kolme aastaga kutsekeskhariduse puit- ja kiviehitiste restauraatori erialal. Uudsenä on kavas vastuvõtt restaureerimise erialal ka keskhariduse baasil tsükliõppesse.

Loodussuunal pakume mitmeid erialasid keskhariduse baasil tsükliõppe vormis. Käesoleval aastal on õppima oodatud maastikuehitajad õppeajaga 2,5 a, floristika huvilised õppeajaga 2 a, looduskeskonna ja maastiku korraldajad õppeajaga 2 a. Majandusarvestust saab õppida seekord tsükliõppes Kuressaares õppeajaga 2 a. Veoautojuhi eriala õpe toimub samuti tsükliõppena, õppeajaga 6 kuud. Tingimusel, et vanust on vähemalt 21 ja olemas B-kategooria juhiload.

Tsükliõpe on paindlik õppimisvõimalus, et õppida ka töö või pere kõrvalt. Koolis tuleb kohal olla keskeltläbi neljal pikal päeval kuus. Tõsi, see tähendab palju iseseisvalt õppimist, milleks on kooli e-õppe keskkonnas head tingimused.

Kõik erialad on õppemaksuta. Võimalus on toetusteks: igakuine õppetoetus hea õppeedukuse korral 600 kooni, täiendav toetus transpordiks 300 krooni kuus, kutsekeskhariduse erialal koolilõuna toetus.

Traditsiooniliselt võtame osa Unustatud mõisate külastusmärgust. Kuuel päeval: 12. ja 26. juunil, 10. ja 11. ning 24. juulil ja 5. augustil on mõisahooned koos mõisarahvaga külaliste päralt. Külastuspäevadel on ametikooli poolel avatud

restaureerimise töötoad ja toimuvad avatud aia päevad, kus tutvustatakse lähemalt maastikuehituse (12.06) ja looduskeskonna-maastikukorralduse (26.06) ning floristika (10.07) erialasid. 12. juunil kell 14-16 saab tegeleda rohevahetusega. ROHEVAHETUS on Aiaklubi poolt 2007. aastal alguse saanud aia- ja taimehuviliste kokkusaamine, mille käigus vahetatakse omavahel või antakse ära oma aia või kodu ilu- ja tarbeteid, pistikuid, seemneid, sibulaid või juurikaid, aiatarbeid ja aiandusalast kirjandust.

Igal täistunnil tutvustab giid lossi ajalugu, näitab ruume ja vastab teie küsimustele. Avatud on Ebba-Margaretha lossikohvik, lossisõprade salongis on avatud näitused, toimuvad ettelugemised.

Augusti alguses on erakordne põhjus külastada Suuremõisa lossi. 5.-7. augustini tähistame mitmete üritustega Suuremõisa lossi 250. aastapäeva, Pühalepa kiriku 755. ja Suuremõisa kooli 90. aastapäeva. Toimub ajalookonverents, Suuremõisa lossiga postmargi esimese päeva tembeldus, kontserdid lossis ja kirikus, kontsert-aktus ja pidu vilistlastele ja mitmed muud üritused, oodata võib üllatusi.

Ülo Kikas, direktor

Heltermaa Käsitöömaja

Käsitöö müük
Tiit Leito fotonäitus
Töötoad
Kohv ja kook * Jäätis *
Karastusjoogid
Info tel. 5150319

heltermaakasitoomaja.edicypages.com

Palade Raamatukogu

lahtioleku ajad
1. juuni - 31. august

E, N 10.00-15.00
T, K, R 10.00-18.00

L, P suletud

Liikle mopeediga ohutult

Viimastel nädalatel (01.05 kuni 19.05.2010) on jalgratturite, mopeedi või mootorrattal liiklejatega juhtunud Eesti Vabariigi teedel veerandsada rasket liiklusõnnetust. Kaherattalisel sõidukil liigeldes peab olema eriti ettevaatlik, sest kokkupõrkel autoga on enamasti rasked tagajärjed.

Kuna mopeed on noorte seas väga populaarne, siis lähemalt sellest. Ei tohi unustada, et mopeed on sõiduk ja mopeedijuht on juht ning peab seega täitma kõiki liikluseeskirja nõudeid. Lugupeetud lapsevanemad, enne kui teete otsuse soetada mopeed või lubada võsukese mopeediga sõitma, tuletage koos meelde järgmised asjad: mopeedijuht peab olema vähemalt 14aastane; 14-15aastasel mopeedijuhil peab sõiduteel sõites kaasas olema juhiluba. Mopeedijuhil ja tema kaasreisijal peab olema peas kaitsekiiver; mopeediga peab sõitma jalgrattateel, selle puudumisel äärmisel parempoolsel rajal ning sõidukiirus ei tohi ületada 45 km/h. Mopeediga ei tohi sõita kõnniteel, sõita juhtrauast kinni hoidmata; sõidutada sõitjat, kes ei istu kindlal istmel. Veel peab arvestama sellega, et mopeed on palju ohtlikum liiklusvahend kui jalgratas. Kiirus ja mass on tunduvalt suuremad, mis kordades suurendab kokkupõrkel otsasõidu jõudu.

Kui mopeedijuht on rikkunud liikluseeskirja, siis võib teda karistada teda selle eest kuni 600kroonise rahatrahviga. Mopeediga joobes sõitmine või liiklusohhtliku olukorra tekitamise eest kuni 6000kroonise rahatrahviga.

Kokkuvõtteks

Ärge laske last ettevalmistuseta liiklusse, ärge ostke lastele „taskurattaid“ (pocketbike) ega muid väga madalaid mopeede. Nendega on juhtunud palju raskeid liiklusõnnetusi just seetõttu, et neid ei märgata ja lõbusõitu ei pruugi jätkuda kauaks.

Ostke lapsele lisaks kiivriks vähemalt sõidukindad ja kaitsmed. Kukkudes ei ole asfalt sugugi nii sile, kui autorataste all tundub. Seal kukutud haavad paranevad väga visalt.

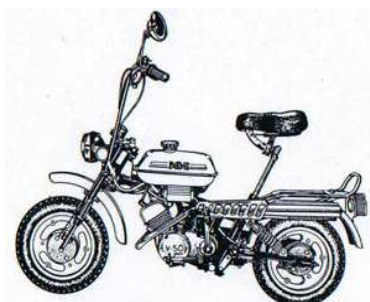
Lapsega koos autos sõites täitke korralikult liiklusreegleid. Lapse hoiab õigel teel peamiselt terve kasvatus ja sinu isiklik eeskuju.

Ilusat ja ohutut suve soovides

Pühalepa valla ülemkonstaabel

Urmas Soonvald

5126127; urmas.soonvald@politsei.ee

POLITSEI HOIATAB

Viimasel ajal on Eestis liikvel petised, kes üritavad inimeste tunneteile rõhudes neilt raha välja petta.

PETUSKEEM ON JÄRGMINE: KELM HELISTAB OHVRILE, TUTVUSTAB END POLITSEINIKUNA JA RÄÄGIB, ET OHVRI LÄHEDANE ON PÕHJUSTANUD LIIKLUSÕNNETUSE, MILLES ON KEEGI RASKELT VIGA SAANUD. SEE JÄREL NÕUTAKSE KRIMINAALMENETLUSEST HOIDUMISEKS VÕI KANNATANULE MAKSMISEKS OHVRILT KOHE SUUREMAT SUMMAT SULARAHHA.

KUI KEEGI TEIE POOLE
NIISUGUSE RAHANÕUDEGA
PÖÖRDUB, ÄRGE KELMIDELE
RAHA MAKSKES!

KINDLASTI HELISTAGE
SEELÄRIL KOHE POLITSEI
TASUTA LÜHINUMBRIL

110

Miks tasub minna HUPSi?

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Hiiumaa Teavitamis- ja Nõustamiskeskus on rahvasuus tuntud kui HUPS, mis tuleneb keskuse deviisist „Hiidlane! Uuri, pinguta ja sõua!“. Tegemist on 2007. aastal Kärkla Linnavalitsuse allasutusena loodud keskusega, mis on kogu Hiiumaa teenistuses. Asume Uuel tänaval, Kärkla Ühiskooli peahoone ja teabemaja vahel. Meie peamiseks tegevusvaldkondadeks on **noorteinfo vahendamine, karjääriteenused, õppenõustamine ja noortenõustamine**. Teenused on TASUTA. Peamine rahaline tugi tuleb Euroopa Sotsiaalfondidelt.

HUPS-is saab **tööpäeviti külastada individuaalselt nõustajaid** (psühholoogid, eripedagoogid, logopeed, sotsiaalpedagoog, karjäärinõustaja, noortenõustaja), kes vajadusel uurivad last lähemalt ning annavad soovitusi edaspidiseks kasvatus- ja õppetööks. **Peamised küsimused**, miks meie juurde pööratakse, on seotud lapse kõnega, kooliküpsusega, konfliktidega lasteaias või koolis, õpiraskuste ja käitumisprobleemidega ning lapse kutsevalikutega. Peamine on mitte jääda oma muredega üksi. Spetsialistide juurde tuleb eelnevalt aeg kinni panna.

Lisaks nõustamisteenuste pakkumisele korraldame loenguid ja grupivestlusi nii lastele, noortele kui lapsevanematele. HUPSi esimese korruse infosaalis on väljas noorteinfo

teavikuid ja saab laenutada materjale **karjääriraamatukogust** (nt õppimisvõimalused, tööturg, elukutsete tutvustused, projektide kirjutamine jms). Lapsevanemad ja spetsialistid võivad leida vajalikku lugemist lapse arengu, suhete, kasvatus- ja õpetamise kohta teisel korruse **õppenõustamiskabinetist** (nt toimetulek lasteaias, koolivalmidus, erivajadusega laps, koolikiusamine, mõtlemis- ja kõneharjutused jms).

HUPSi esimesel korrusel tegutseb ka **SA Hiiumaa Haigla Noorte Nõustamiskabinet** ehk **Amori noortekabinet**, kuhu on oodatud mõlemast soost noored vanuses kuni 24 aastat. Peamised küsimused, miks noortekabinetti pööratakse on seotud murdeea muutustega, menstratsiooniga, seksuaalelu alustamisega, sobiva rasestumisvastase vahendi leidmisega ja suguhaiguste kahtlusega. Noortekabinetist saab nõu küsida nii ämmaemandatelt kui vajadusel toimuvad arstlikud läbivaatused. Koolidel on võimalus tellida kokkuleppel seksuaalhariduslikke loenguid noortenõustajatelt, mis toetavad inimeseõpetuse tunnis läbitud teemasid. Vastuvõtu jaoks tuleb oma soovist eelnevalt kirjutada aadressile amor@hiiumaa.ee või helistada numbrile 462 2546. Lahtiolekuajad on kirjas HUPSi koduleheküljel noortenõustamise all www.hups.ee.

Suur tänu kõikidele teie valla elanikele, kes on juba meie juurde tee leidnud. Lapsed, noored, vanemad ja spetsialistid – oleme just teie jaoks!

HUPSi töötavate spetsialistide kontaktid ja vastuvõtuajad leiate keskuse kodulehelt www.hups.ee. Asutuse üldtelefonid on 4622545 või mobiil 53337535.

Margit Kagadze, HUPSi juhataja

Värvikampaania Pühalepa vallas

Pühalepa vald koostöös ehitusmaterjalide kauplusega Faasion viib läbi iga-aastase värvikampaania eesmärgiga aidata kaasa valla välisilme parendamisse. Kampaania kehtib kahele baasvärvile, mida saab vastavalt värvipassile kohapeal toonida.

1. Vivaprotekt (immutus ja krunt puitpindadele)
2. Ultima (universaalne fassaadivärv puitpindadele)

Nendelt värvidelt saab vallakodanik 25% soodustust hinnakirja järgsest hinnast. Selleks peab vallakodanik vallamajast võtma värvipassi, mille alusel kehtib hinnasoodustus eelpool nimetatud värvimarkidele.

Kampaania kehtib 15.maist - 15.septembrini 2010.

Muud värvid on vastavalt Faasion-i hinnakirjale, kus kehtivad kõik tavapäraseks soodustused (kliendikaart, muud kampaaniad).

Parimad õpilased vallavanema vastuvõtul

Palade õpilased

Lisette Juhe – I klass, väga heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest

Helen Maiman – I klass, väga heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest

Jannela Kokla – II klass, väga heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest

Aditi Toome – II klass, väga heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest

Angelika Kivila – II klass, väga heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest

Vasakult: abivallavanem Eve Kustala õnnitleb II klassi õpilast Aditi Toomet, keskel vallavanem Ants Orav annab Aditi emale üle tänukirja.

Sten Aas – II klass, väga heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest

Triin Jürimäe – III klass, väga heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest

Gerda Liit – III klass, väga heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest

Merje Reismaa – V klass, , väga heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest, Parim tüdruk-sportlane 2010, 1-5.klassini

Karmen Aasma – VIII klass, heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest, Hiiumaa väitlusvõistluse võitja, TORE-eestvedaja, kooli aktiivsustabeli parim tüdruk.

Merrild Lebin – VIII klass, heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest

Inge Maiman – VIII klass, heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest

Siim Salin – VIII klass, heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest

Lauri Valdmann – VIII klass, heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest

Viktoria Koljadko – IX klass, maakonna kunsti olümpiaad II koht.

Henri Valdmann – IX klass, heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest, maakonna ajaloo olümpiaad III koht.

Hannela Paat – IX klass, heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest, kirjandivõistluse III koht.

Olari Piht – IX klass, väga heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest.

Toivo Sikkil – IX klass, väga heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest, Olümpiaadid: ajalugu II, matemaatika I, eesti keel III, geograafia III, vene keel II, kirjandi võistlus III. Suursaarte peast arvutamine – III. Hiiumaa koondises kergejõustikus, Hiiumaa finessi parim põhikooli noormees, kooli parim sportlane 2010. Kooli aktiivsustabeli esimene 6-9.klass

Suuremõisa õpilased

Gertrud Martin – I klass; väga heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest;

Jaagup Paat – I klass, väga heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest;

Lily Marlen – II klass, väga heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest;

Sander Miller – II klass, väga heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest;

Triin Helimets – III klass, väga heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest;

Markus Martin – III klass, väga heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest

Anni Miller – V klass, väga heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest, aktiivse osavõtu eest maakondlikest ja ülevabariigilistest konkurssidest;

Celesthy Planken – V klass, väga heade õpitulemuste ja eeskujuliku käitumise eest;

Mart-Aleks Nittim – IV klass; väga hea tulemuste eest rahvusvahelised matemaatika võistlusel „Känguru“ ja eduka esinemise eest maakondlikult kunsti olümpiaadil

Palade Põhikooli IX klassi lõpuaktus
18. juunil kell 18.00

Pärandkultuuriobjektide inventeerimine Pühalepa vallas

Kõndides mööda vana metsateed või endisel kadakasel karjamaal näeb sageli jälgi meie esivanemate tööst ja tegemistest. Olgu selleks vana talukoht, mille asukohta näitavad talukomplekti kuulunud hoonete varemed, kaevurake, kiviaed, piirikivid või eestlase kui metsarahva eluviisiga seotud kultuurimärgid – paemurrud, lubjaahjude varemed, söemiilide asukohad, tõrvaahjud, vanad savitööstused jne.

Igal ajastul on oma elamisviis ja selleks vajalikud atribuudid. Talukultuuri juurde kuuluvad piimapukk talu värav, tehiskivikangrud maaparandusobjektidel, eriprojekti järgi ehitatud hooned.

Militaarse sisu või päritoluga objektid, samuti

Eesti rahva ajalooga seotud nõukogulik elukultuur oma teostuse vormi ja kvaliteedi eripäraga, mis hoonete suhtes kaob sageli juba ühe inimpõlve möödudes, ei ole suures enamuses Eesti oma- või rahvakultuuri näidised, kuid mõjutasid omal ajal meie elamisviisi ja seega on seos kultuuripärandiga olemas.

Pärandkultuuriobjektide tüübistik on võrreldamatult mitmekesisem eelpool nimetatud lühitutvustusest. Neid märke tuleb ainult osata looduses tähele panna.

2009. aasta veebruaris käivitus projekt „Metsanduslik pärandkultuur – ühise kultuuriruumi avardaja“. Tegevuste rahastaja on Euroopa Liit Interreg IVA Kesk-Läänemere programmi Lõuna-Soome ja Eesti piireületava koostööprogrammi kaudu ja Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK). Projektiidee ühe tegevusena nähakse pärandkultuuriobjektide inventeerimist maakondades sõltumata maa- ja metsaomandist. See võimaldab maandada riskid objektide hävimiseks ning vajadusel eksponeerida neid.

Riikliku kaitse all on vanemad ja silmapaistvamad inimtegevuse märgid. Igapäevaeluga seotud pärandkultuuriobjektid ei ole kaitse all, ka ei ole neid plaanis tulevikus kaitse alla võtta – kultuurimärkide hoidmine on

meie kui omanike endi kätes. Pärandkultuuri olemasolu ei too kaasa mitte mingeid uusi piiranguid kinnistu majandamisele, ei ole aluseks näiteks metsakategooria muutmisele ega raietest loobumisele. Ahervare, kiviaed, lubjaahi ning metsatee väärivad metsamajanduslike tööde käigus säilitamist tulevastele põlvkondadele.

Põhjamaade kogemus, kus on tegeletud kultuuriväärtuste kaitsega aastakümneid, näitab, et seadustest tõhusam kaitse on omaniku kaitse, maaomaniku teavitamine tema maal elavast unikaalsest kultuurimärgist väärtustab maaomandit ja tõstab eneseteadvust.

Käesoleval aastal jõudis inventeerimine Hiiumaa valdadeni. Mais-juunis

<http://www.rm.k.ee/teemad/parandkultuur>

toimub eelvalik, mille käigus tuleb inventeerijal leida välitöödel ülesotsimist väärivad objektid. Peale ajalooliste katastri- ja topograafiliste kaartide on kõige olulisem infoallikas inimene, kes on elavaks sidemeks möödanimikuga. Seetõttu on igasugune teave pärimustest või teadajate inimeste kohta inventeerijale teretulnud. Juulist alates toimuvad välitööd, mille käigus fikseeritakse väljavalitud pärandkultuuriobjektide seisund, määratakse nende koordinaadid ning antakse lühike asukoha kirjeldus.

Välitööde lõppedes kantakse leitud objektid kaardile, nummerdatakse ning vormistamisel seotakse fotod, pärimused ja märkused sama numbri alla. Inventeerimise tulemused maakonnas avaldatakse trükises „Hiiumaa pärandkultuurist“ ning andmebaas on kättesaadav kõigile aadressil xgis.maaamet.ee. **Mittekaitstava pärandkultuuri objektide hoid on omanikukeskne. Siin loeb ainult maaomaniku tahe ja soov.**

Mati Sülluste, pärandkultuuri objektide inventeerija
Pühalepa vallas
matisyulluste@hotmail.ee tel. 58367048

Alates **1.maist** on tööpäevadel avatud taas Suursadama söökla

kella 12.00-14.00-ni.

Võimalik tellida ka peolaudu! Info telefonil 5279564 Helle Raudsepp

esitleb:

esitleb:

Toidukaaripartner

Maitseainepartner

2010

Hiiumaa Meistrivõistlused Grillimises – Grillfest

Laupäeval, 10. juulil Pühalepa vallas,
Hellamaa rannas, algusega kell 14.00

Saab hästi süüa ja esinevad kohalikud artistid!

Info ja registreerimine:
Helil 5145365, heli.tuisk@pyhalepa.hiiumaa.ee

Võistluse koostööpartnerid:

Unustatud Mõisad 2010

Kolmkümmend üheksa mõisat, milles asuvad koolid, on külalistele sel aastal kuuel päeval avatud. Miinimumprogrammina toimub igal täistunnil mõisates giidiga jalutuskäik, avatud on näitused ja kohvikud. Lisaks korraldatakse koolide tugevuste ja mõisate eripära rõhutamiseks kontserte, töötubasid ja muud huvitavat.

Külastuspäevad:

12. juuni,
26. juuni,
10., 11. juuli,
24. juuli,
5. august.

Külastustasud:

Pered 50 kr
täiskasvanud 25 kr
õpilased, pensionäri 15 kr

Hiiumaal ootab külastajaid
Suuremõisa mõis

Külastusmängust osavõtjad saavad esimesest külastatavast mõisast osalejaraamatu, millesse koguvad külastuspäevadel mõisatest templeid. Vähemalt 10 mõisat külastanute vahel loositakse välja kutseid sügisel Maidla mõisas toimuvale teatrietendusele.

Loositakse välja 25 üksikkutset ja 10 kolmele inimesele mõeldud perekutset.

Lisaküsimusele õigesti vastanute vahel läheb loosimisele 20 Eesti mõisaid tutvustavat raamatut.

Loosimisel osalmiseks saatke külastusraamatu viimane leht täidetuna hiljemalt 24.august 2010a. Viljandimaa Arenduskeskusesse.

Külade omaalgatuslike heakorraprojektide teostamiseks toetuse taotlemise kord (kinnitatud Pühalepa vallavalitsuse 29.04.2010 määrusega nr 3)

- Raha võib taotleda küla arengu, heakorra (kraaviääred, teed, teeääred, võsaraie) tagamiseks, spordi- ja puhkerajatiste rajamiseks ja külaseltside koolituseks esitatud projektide omaosaluse katmiseks.
- Erandkorras võib taotleda küla arengu ja heakorraprojektide otserahastamist maksumusega alla 2000 krooni.
- Taotluste esitamise õigus on külavanemal, külaseltsil, mittetulundusühingul, küla aktiivsel

esindajal (kui puudub külavanem).

- Raha taotlemise aluseks on küla poolt vastavasse programmi või meetmesse koostatud projekt, kus on ära näidatud tegevused ja projekti detailne eelarve.
- Projekti teostamisel eeldatakse ka küla omapanust projekti maksumusse.
- Taotlused esitatakse vallavalitsusele jooksvalt eelarveaasta jooksul.
- Taotlused vaadatakse läbi ühe kuu jooksul. Taotlused vaatab läbi vallavalitsus koos vallavolikogu maamajanduskomisjoniga.
- Otsusest teatatakse taotlejale kirjalikult ja rahuldatud taotlused avalikustatakse Pühalepa valla veebilehel.

Kuidas joobes inimesed ära upuvad

Gert Teder
MTÜ Selts Eesti Vetelpääste

Joobes inimesed upuvad, sest ei saavuta hingamise ja liigutuste vahel rütmi ja hingavad vales kohas. Enamasti uputakse üsna kalda lähedal.

Inimestele on kinnistunud arvamus, et purjus inimene hindab oma võimeid üle ja upub just sellepärast. See on ka mõnel juhul tõsi, kuid minu kogemus näitab, et uppunud inimesed leitakse enamasti üsna kalda lähedalt, mitte kaldast väga kaugel. See näitab, et ujuma minnes uppumisel ei ole mingit pistmist võimete ülehindamisega. See pole nii, et joobes inimene on tundnud, et suudab ujuda 50 ringi ümber saare ja siis upub ära. Probleem on hoopis selles, et joobes inimene arvab, et kõik tema keha funktsioonid toimivad samamoodi nagu kainena, kuid paraku nii see ei ole. Uputakse üsna selle koha lähedal kust vette mindi.

Joobnul puudulik tasakaal

Joobes inimese liigutused kaotavad loomuliku koordineerimise. See kehtib nii alkoholi-joobe kui narkojoobe kohta. Joobes inimene kipub tuikuma ja kergemini tasakaalu kaotama. Kui sa maa peal kõnnid ja komistad ning kukud, lööd ennast ära. Vees ei ole meil aga pidepunkti maapinnaga, seal me hõljume ja lisaks eelnevale ei saa me vee all hingata.

Häiritud tasakaalu tõttu tehtud viga on vees hoopis teiste tagajärgedega.

Ka heal ujujal joobnuna halb koordineerimine

Ka kõige parema ujuja koordineerimine on joobes olekus häiritud. Vees ujumiseks on vaja saavutada rütm lihaskiirguste ja hingamiskihutuste vahel. Kui koordineerimine on paigast ära, ei liigu inimene rütmis ning võib vales kohas ehk vee all hingata. Inimene tõmbab endale vett sisse ja upubki purjus peaga ära, sõltumata sellest kui hea või halb ujuja ta on.

„Kui uppumine“

Inimene võib uppuda ka nii, et lahingul meedikud inimese kopsudest vett ei leia.

Nagu öeldud, ei saavuta purjus inimene hingamise ja liigutuste vahelist rütmi, hingab kord ühtepidi, kord teistpidi ning tekib moment, kus ta võib sisse hingata õhku veega pooleks. Vesi satub ootamatult tema hingamisteedesse. Organismil on aga olemas kaitsereaktsioon. Teatud asju teeb organism niimoodi, et me ise seda kontrollida ei suuda. Kui hingamisteedesse satub vesi, mis ei tohiks seal üldse olla, tekib reflektorne hingamisteede sulg. Hingamisteede sulguvad, häälepilu tõmbub kokku, et vesi kopsu ei satuks. Aga ka õhku ei pääse enam sisse. Sellest hetkest hakkab lämbumine. Hädasolija käitumine ja liigutused on identsed uppumisele. Lahingul aga meedikud inimese kopsust vett ei leia, kuid ikkagi on surma põhjus vesi

Kevad Suuremõisa koolis

Aastad siin koolis on lennates läinud
palju me rõõme ja muresid näinud....

Jälle on käes kevad ja üks kooliaasta otsa saanud. Nagu igal aastal, on see viimane koolipäev ühtmoodi rõõmus, teisalt aga kurb. Saadame ju teele neid, kel 6 aastat seljataga ja aeg edasi liikuda. Sel aastal oli meil lõpetajaid kaks – Alar Pähn ja Vaino Toompuu. Ilusat jätkuvat kooliteed neile!

Lõppenud kooliaasta oli Suuremõisa koolile igati edukas ja tõine. Õpitulemused olid väga head: kooli 14-st õpilasest 12 lõpetasid klassi 4 ja 5-ga, nendest ainult viitele õppisid 7 õpilast.

Oleme osalenud ka mitmetel olümpiaadidel ja võistlustel ning saavutanud märkimisväärsed kohti. Maakonna kunstiõpetuse olümpiaadil saavutasid nooremas vanuseastmes 1. koha Anni Miller ja 2. koha Mart-Aleks Nittim. Maakondlikul õpioskusteolümpiaadil tulid meie 5. klassi õpilased Anni Miller, Ester Pärn ja Kaarel-Eerik Sarapuu võistkonna „Pühalepa“ koosseisus 2. kohale. Valla lauluvõistlusel pärjati meie kooli laulja Lily Marlen Väikese Pääsukeste tiitliga ja Anni Miller on Pühalepa valla Suur Pääsuke.

Meie kooli õpilased jõudsid ka Pranglimise piirkondlikku finaali, kus Celesthy Planken sai 8. koha ja Sander Miller 14. koha. Vabariiklikul matemaatikavõistlusel Känguru saavutas Mart-Aleks Nittim 9. koha ning Priit Sauer 125. koha ja seda 4041 osavõtja hulga.

Võtsime osa ka Hiiumaa kooliteatrite päevast, kus mängisime kogu kooliga etendust „Aknalaua Juss ja sõbrad“. Saime tunnustada mitmekülsuse eest.

7. mail toimus meil kooli kevadreis Tartusse. Külastasime Ahhaa teaduskeskust ja näitust „Ahhaa, omadega metsa!“, käisime 4D kinos „Kosmoserallil“, mänguasjamuuseumis. See reis oli meil valitud ka seepärast, et meie lapsed olid kutsutud erinevate konkursside lõpetamistele. Lily Marlen sai oma tunnustuse ja kiituse kätte Spordimuuseumis. Nimelt valiti tema muinasjutt ülevabariigilisel taliolümpiateemaliste muinasjuttude võistlusel nooremas vanuserühmas parimaks. Tema muinasjutt trükiti ära uues olümpiaraamatus ning ka sellele konkursile laekunud muinasjuttude eriraamatus. Auhinnad andsid kätte meie suusakuulsused Andrus Veerpalu ja Jaak Mae.

Samal ajal olid meie poisid Vanemuise teatris ja võtsid vastu auhindu joonistusvõistlusel „Minu Lemmikauto 2010: suured autod“. Preemiaid olid vastu võtnud Alar Pähn 5. kohaga, Jaagup Paat ja Kaarel-Eerik Sarapuu 6. Priit Sauer 8. ja Sander Miller 9. kohaga oma vanuserühmas. Ülejäänud lapsed külastasid samal ajal Tartu Loodusmuuseumi.

Päev oli elamusterohke ja seda suurendas veelgi halvenenud praamiliiklus. Nii mõnigi laps jõudis enne kella 3.00-st kojujõudmist unenägusid näha!

Oleme osalenud mitmetes projektides. Aktiivselt pildistasime, joonistasime ja otsisime viktoriinivastuseid projektis „Tere, kevad! 2010“. Meie kooli 1. võistkond saavutas viktoriinis 1. tulemuse ja on ka kutsutud projekti suvelaagrisse Haanjasse. Kooli 2. võistkond saavutas viktoriinis 2. tulemuse ning lisaks Anni Milleri saadetud kevadfoto sai kokkuvõttes 2. koha. Kõik lapsed said kenad tänudiplomid ja kleepsud. Klepsu pildiks on sel aastal valitud Anni Milleri joonistus.

Oma teadmisi oleme täiendanud ka osalemisega aasta linnu projektis. Õgijate töölehti täites on lapsed pidanud lahendama palju huvitavaid ülesandeid.

Võtsime osa ka rahvusvahelise Organic.Edunet projekti töös. Projekti stsenaariumi „Mahetoit farmist“ raames külastasime Kaire ja Tiit Vannase mahetalu Käina külje all. See oli väga tore ja emotsionaalne päev.

Viimastel nädalatel toimusid meil maakondlik 2. klasside päev Suuremõisas, õuesõppepäevad ja kooli spordipäev. Lisaks maalisime, tegime klaasitöid ja valmistasime ehteid pärlitest.

Oli ilus ja meelde jääv kooliaasta. Aitäh kõikidele lastele hea laps olemise eest ja kõikidele lastevanematele meid igati toetamast.

Ilusat ja päikselist suve kõigile!

Suuremõisa õpetajate nimel Külli Kreegi

Vasakult: Andrus Veerpalu, Lily Marlen ja Jaak Mae.

MTÜ Pühalepa Naistekoja tegemised 12 aasta jooksul

Aastal 1998 oli Pühalepa vallas noorteselts ja eakate selts Lustilised. Kuna loodus tühja kohta ei salli, siis said grupp naisi vallamajas kokku – kalender näitas sel päeval 11.02. ja kellaaeg 19.00 (vist). No selle kokkusaamise tagajärjed olid väga tõsised!!! No kuulge, nad on ju 12 aastat koos käinud. Ja oleks siis, et ainult koos käinud – ka igasugu asju teinud ja teisi tegema pannud.

No kui neil on tore koos olla, olgu siis pealegi, kui nad kellegi elu ega tervist ohtu ei sea. Kui nüüd ette rutata, eks nii mõnigi tervis ole kannatada saanud selle aja jooksul. Oh ei, mitte naistel – nemad on ju kuidagi kangemad või nii. Aga nende mehed on küll vahel oma närvidega hädas olnud. Kogu aeg on naine kuskil ära, või siis minemas või pole veel tulnud. Aga igapäevane elu tahab ju ka elamist, keedus keetmist, peenrad rohimist, tomatid-kurgid kastmist, tuba kütmist, puud lõhkumist-ladumist, lumi rokimist, lapsed kasvatamist ja eks suurema osa rahast peab ju ka naine koju tooma. Eks me ole neid ikka vahel oma tegemistesse ikka kaasanud ka.

No jah. Mis nad siis teinud on? Kes seda kõike jõuab meeles pidada!? Üht-teist saab ju teada, neil on igasugu pilte tehtud ja kirjatükkisid.

Kui nad oma tegemistega algasid, ega nad siis vist ise ka õieti ei teadnud, mida tegema peavad. No ja kui ei tea, mida teha, siis hakka aga peale: vanas sööklas, noh, nüüd on ta perekeskuse nime all, seal nad siis kõndisid igasugu imelike riietega ringi. Pärast tuli välja, et tutvustasid kaltsukoti moodi. Eks neid moejooni ole igasuguseid olnud, aga tol korral oli selline mood.

Kolhoosiaeg oli lõppenud ja veel üsnagi hästi meeles. No nad aitasid seda aega väga naljakalt teistelgi meelde tuletada. Isegi pioneerid olid platsis.

Jooksmises on nad ka kiired. Sama aasta kevadel võitsid nad Suuremõisas volbriöö jooksuvõistluse. Olgu mainitud, et seal oli teisi võistkondi veel, nad ei olnud ainumad.

Naisterahvad tahavad ju hirmus targad ja teadjad olla. Ja kui ise ei oska, siis kuulavad targemaid ka. Nii kavalad on nad! No ja tuligi Valgamaalt noor kena mees neile lilleseadmise kunsti õpetama. Eks nad targemaks kindlasti said. Vähemalt nii arvavad nad ise.

Ega see supikeetmine siis mõni raske töö pole. Seda on nad keetnud mitmed korrad ja ka teistele jaganud. Et kodus sööjaid vähevõitu, siis käisid nad oma supikatlaga Heltermaal laatadel. Kes jagas suppi, kes lollitas inimesi niisama. Pikapeale tundus mõnele, et mustlaseit kangesti naabrinaise moodi on ja minevikust mõistis rohkem rääkida kui tulevikust.

Noh nüüd on kodusaarel küll juba tegutsetud, nüüd vaja ikka kaugemale ka trügida. Alustasid nad Muhumaaga. Ei tea miks, aga see oli nende esimene n-ö välisreis. Siis kippusid nad Mulgimaale, vahepeal aitasid neid tol korral moodis olevaid talupäevi korraldada. Noh olid seal kaabudega daamed ja panid neid tavalisi perenaisi oma oskusi näitama.

Ühe korra olid nad pliividivaba päeva teinud. See oli peale jõule ja enne vana-aasta lõppu. Noh, ega seal midagi erilist ei olnudki, mehed-lapsed ka kaasas ja söödi ja joodi Käinas Luige baaris, aga see oli lastele hirmus naljakas, kui päkapikk naiste vetsust välja tuli. Mis seal ikka nii imelikku on??? Aga ikkagi naistekoda!

Nad tahtsid kõik kangesti midagi ühte moodi asja endale saada. Nuputamise peale tehti endile kõik ühesugused sallid. Maalisid värvidega sinna otsa peale ka midagid. Nad kannavad neid vahetevahel veel praegugi. (Nii kaua aega ühte ja sama asja – ju siis meeldib!)

Kuri kool (seltsimaja)

Naistekoda 2007 aastal

Mingil ajal oli siin saarel hästi palju igasuguseid naisi ja neid oli korraga päris hulga. Tuli välja, et Hiiumaal, Pühalepa vallas Päheli talus olevat needsamad Naistekoja naised läbi viinud Saarte Maanaiste Päevad. No nende Maanaiste päevadega seoses võib öelda, et lisaks sellele, et nad neid ise korraldanud on, on nad käinud Saaremaal, Abruksal, Kihnus, Prangli saarel, Vormsil. Jumal teab, kuhu nad nende päevadega veel lähevad. Oli kuulda, et sel suvel on Ruhnu tee jalge all. Ja ega neid ainult Eestis ringisõitmine ei rahulda. On käidud Leedus, Soomes, Rootsis, Hollandis, Iisraelis, – ikka tänu naistekojale. Ju nad sealt mingit tarkust ka kaasa toonud on.

Ja mis tarkusse puutub, siis targad on nad küll. Kas nad seda alati ka välja näitavad või lasevad meil ise nuputada, see on hoopis iseasi. Nad on ju õppinud saunalaval end mudaga määrima ja leilivette igasugu imelikke asju panema – mõni on päris hea lõhnaga ja pärast sauna kuidagi kerge olemine. Oh, seda ei jõuagi kohe ette lugeda, mida nad kõik õppinud on. Aga sellest olen küll aru saanud, et kui midagi vaja on, siis teavad aina paremini, kuhu nupu peale vajutada. See vist ongi see psühholoogia.

Ega seda küll öelda ei saa, et nad lapsed oleks ära unustanud nende aastate jooksul. Oh ei. Lastega koos on nad isegi mitmed ööd kodunt ära olnud. Olid Kuri koolimajas mingis laagris. Teine kord pole jälle oma lapsi kaasa võetud, sest siis olevat seal koolimajas rahvusvahelised tänavalapsed, mõned olid Rootsi tänavatelt tulnud ja neile vaja kõhutäit keeta. No aga siis koguti jälle omad lapsed bussi ja näidati neile Hiiumaad ja seda kohta, kust porgand poodi tuleb. Siis õpetati

lastele, kuidas sõrme või põlve siduda, kui see juhtub kukkudes katki minema, ja tänu politsei kaasabile on nad targemad ka liikluse osas.

Kui siin enne oli jutu sees Kuri koolimaja, siis sellega on jah nii nagu on. Viimastel aastatel enamus auru sinna lähebki. Kevadel on vaja maja koristada, aknaid pesta, ämblikevõrke pühkida, siis tuleb muru niita ja seda kogu suve. Ja vahepeal nende külaliste tagant koristamas käia. Seal käib külalisi nii meie saarelt kui ka mandrimaalt ja isegi kaugemalt. Seda maja on kasutanud ka veel korduvalt puuetega inimesed ja kasupered oma laagrite läbiviimisel. Korra olid seal sütelkõndijad ja igasugu muid seltskondi. No ja ikka juhtub, et vetsud ajavad üle ääre, umbes, mõni veetoru ajab vett välja sealt, kust tarvis poleks. Ühekorra nad vajusid peaaegu et läbi köögipõranda. Hea, et kergema kaaluga naine oli sinna põrandale astumas. No ja kui suvi ometi läbi saab ja lootus on, et naine jääb koju, siis vaja jälle Kurisse minna. Talvel vaja ahju kütta, et veetorud ära ei külmu. Üks pani tule ahju ja teine pani ahju kinni. Kaua need ahjud sellisele kütmisele vastu peavad ja korstnasse ka tegid mesilinnud pesa. Eks siis olid naised need, kes ajasid mehed korstna otsa ja otsisid mehe, kes uue ahju teeks. Ega selle Kuri koolimaja kohta ei oskagi midagi halba öelda: majal on peremees olemas ja ümbrus korras. Muru niidetud, teeäär puhas, korstnast tuleb suitsu, ukse-aknad ees – mida sa hing veel üle 100 aasta vanalt majalt tahad. Ja kui ikka on vaja sünnipäev või pulmapidu maha pidada, räägi naistele ja jälle mure murtud.

Ega kui üks naine või naised ühe asja ette võtavad, ega nad siis sellega jää. Hellamaa rand on ilus rand, aga vesi ei paista välja. Et sealt jälle vett ka näha on, selles saab ikka neidsamu naisi süüdistada. Tulid ise ja ajasid teised ka kodudest välja ja tegidki algust. (Nüüd tegutseb rannas Hellatempa külaselts.) Rannast jäi neile veel energiat üle. Järgmisel kevadel võeti ette Kuri surnuaed. Jällegi kutsuti ka külarahvas kokku ja ühise jõuga tehti enne talgusuppi palju tööd ära. Raiuti võsa, riisuti lehti. Nii mõnegi samblahunniku alt tulid nähtavale hauaplaadid. See talgusupp on olnud nii hea, et ei tea, millas seda jälle saab? (Nüüd korrastavad surnuaeda töötud, neil aega rohkem käes.)

Surnuaed ja rand selleks. Aga ega need naistekojad naised ka vanureid rahule jäta: küll on aidatud neil lehmaheina teha, kartuleid panna ja võtta, puid laduda...

Ja loodus neile meeldib. Mitmetel aastatel on nad käinud puid istutamas. Ka see on väga tänuväärne ettevõtmine.

Neid tegemisi ei jõuagi kõike üles lugeda. Aga tublid on nad olnud küll.

Ah et kust nad raha saavad? Ei ükski mees ei jõua nii palju raha teenida kui naistel vaja on. Aga õnneks on selline sõna olemas nagu PROJEKT. Ma täpselt ei tea, mis see on ja kuidas seda süüakse, aga seda olen aru saanud, et seda kirjutatakse. Ega seda igauks ka ei kirjuta. Noh, kirjutada ju võib, aga alati ei anta raha ka. Enamus raha sellest projektist tulebki.

Kaksteist aastat on nad tegutsenud. Nii- ja naamoodi. Ja siis veel mingit moodi. Eks me ikka mäleta ka neid õhtuid siin Palade kooli saalis Naistekojas seltsis. Iga kord oli põnev tulla, ei tea, millega nad seekord hakkama saavad. Iga kord oli üllatav. Naised on kajastanud aktuaalset nii valla elust kui ka eesti elust. Tulevad meelde mõned märksõnad: teletups ehk küberneetiline eit, missid, Balti kett, keeleseadus ja Šuura putka, Tiiu Silves ja värviline metall, Suuremõisa kõnnitee, pesupulbri reklaam, telesaade Klaver põõsas... Eks teil tuleb kindlasti veel üht-teist meelde. Need on olnud väga lõbusad ja meeleolukad õhtud. Veel on nad olnud neegriteks ja blondiinideks, ka kadradeks...

Aga ega naised ainult nalja ka ei tee. Naised olevat väga tõsised olevused.... (keegi arvab nii).

Lisaks igasugusele naljale on nad hakanud tegelema ka väga tõsise asjaga – rahvatantsuga. Ja sellega juba kuus aastat. Algul õppisid ja siis hakkasid esinemised ka. Õpitut peab ju ka näitama. Ega see õpetamine pole Helgil kerge olnud. No mida sa õpetad kui naine ei tea, kumb on parem jalga ja vasak käsi. Ja kui saabki selgeks, siis läheb meelest ära. Aga seda nad teavad kõik, et kui tantsimise ajal mõni koht meelest ära läheb, siis tuleb kükitada. No ja kui tantsib ja tantsib, aga

Helgi õpetamise pingutustest end segada ei lase! Ka Tiiu Vannas proovis seletada, kus parem ja kus vasak pool. Aga ega see temalgi kerge olnud. Inimene on vaba vabal maal. Kui kuidagi ei saa, siis kuidagi ikka saab. Eks see tants tuleb vahel üsna tore välja. Kui oma esimesi oskusi näitamas käisime, siis laenasime rahvariideid. Pühalepa naistele see aga ei meeldinud. Eks siis osa meie seast läks seda rahvariide tegemist õppima ja õpetas teistele ka. No ja projektid aitasid ka kaasa ja täna on neil seljas oma rahvariided. Ise nad teavad, kes pitsid heegeldas, kes käised õmbles, kes kanga kudus, kes küüdnud voltis, kui palju maksavad rõhud ja tantsukingad ja kuidas peakatted muretseti. Kerge see pole olnud. Nüüd aitab neil vanu tantse meeles pidada ja uusi juurde õppida Lille Rutt.

Selgeks õpitud rahvatantse ja seltskonnatantse on näidatud Hiiumaal, Saaremaal, Muhumaal, Kihnus, Pranglil, Abruksal, Vormsil, Setumaal ja ühekorra sügisel ka televiisoris. Siis filmiti neid Palamuse laadal.

Alati peab olema eestvedaja. Naistekojal oli esimene eestvedaja Ille Kivistu. Tema n-ö ametinimeks sai PÄÄLIK. Vahepeal oli pikka aega, kokku vist 8 aastat Paelikuks Reet Põldveer. Nüüd on taas Ille kord.

Ille Kivistu

Mitmel suvel pole Kuri koolimaja külalisi vastu võtnud, sest seal tehti remonti ja tehakse veel edaspidigi.

Katus on vahetatud, välisfassaad korrastatud, välistrepid remonditud, esimese korruse põrandad, seinad ja laed kõik puhta uued ja ka vanad uued.

Kui nüüd hästi lühidalt öelda, siis raha saadi Euroopa Liidu erinevatest programmidest ja maja esimene korrus on korras. Siinkohal oleks patt tänamata jätta Pühalepa Vallavalitsust ja Volikogu, kes on oma mõistva suhtumisega ja abiga meile hindamatuks toeks olnud. Teine korrus ootab oma järke. Ainult rahanumbri paberil ei piisa. Tegelikku raha on ka vaja. Kui raha olemas, siis võib kasvõi hommepäev remondiga alustada. Kui sa tahad seda maja lähemalt näha ja oma käega katsuda, siis selleks on võimalus olemas: vaja helistada Ille Kivistule ja küll tema siis ütleb, kes, kus ja millal. Tule julgelt uudistama – see, mida sa näed, on ilus!

Ega ükski aruanne pole tõsiselt võetav, kui numbreid pole. Siinkohal on teile meeldejätmiseks mõned. Kui meelde ei taha jääda, siis võib need ka kirja panna – mine tea, millas vaja võib minna. Aga seda ma ütlen küll, et need tuleb meelde jätta järjekorras, muidu võib midagi väga segamini minna.

106,94,110,39,165,79,46,24.

No ma nüüd räägi, mida need numbrid tähendavad. Need on muide keskmised Pühalepa Naistekoja naise näitajad. Äärmuslikud on välja jäetud. 106 – keskmine rinnaümbermõõt, 94 – vööümbermõõt, 110 – puus, 39 – kinganumber. Kuna see on just selline, siis nad seisavad

kindlalt maa peal. 165 – kasv jalatallast pealaeni. 79 – eluskaal, 46 – see on umbes see kevadete arv, mida nad näinud on (vanus) ja nüüd veel see viimane number. Seda avaldatakse üsna harva, see on pahkluu ümbermõõt – 24. Enamus avaldatud numbritest on sentimeetrites.

Kevadel pidasid MTÜ Pühalepa Naistekoja liikmed oma suurt üldkoosolekut. Muudeti isegi põhikirja, valiti viieliikmelise juhatus asemele kolmeliikmeline juhatus: Ille Kivistu, Reet Pöldveer ja Raili Mägi. Veel valiti igasugu ametimehi: laekur, kroonika pidaja, Kuri perenaine selleks hooajaks ja veel oli neid, rohkem ei tule praegast meelde. Korrastati ka liikmete nimekirja, lubati osadel lahkuda ja võeti ka vastu uusi liikmeid. Nimekirja jäi 20 tegusat naist. Suvele otsustati vastu minna tantsides ja sügisel alates oktoobrist uute tegevustega peale hakata.

Vat sellised need Naistekoja naiste tegemised läbi aegade olnud on, vahest on hästi tegusad ja silmapaistvad, siis kaovad natukeseks avalikkuse eest ära ja teevad oma tegemisi vaikselt, kuid nad ei kao kuhugi.

Ses lehes ongi õige aeg tänada kõiki endiseid ja praeguseid naistekoja liikmeid tehtud töö eest ja soovida ilusat päikeselist suve kõigile, ka selle artikli lugejale.

Selle kirjatükiga sai hakkama Raili Pühalepa Naistekojast

Palade kooli näitering käis algklasside kooliteatrite riiklikul festivalil

7.-8. mail toimus Pärnu Kunstide majas algklasside kooliteatrite riiklik festival. Palade Põhikooli näitering esindas Hiiumaad näidendiga "Väike nõid", peaosas Triin Jürimäe. Teistes osades: Aditi Toome, Gerda Liit, Sandra Pahk, Kristella Küttim, Anni Pere, Johanna Aasma, Angelika Kivila, Jannela Kokla. Hea, et läksime esimese praamiga 7. mai hommikul, sest see oli selle päeva esimene ja viimane reis mandrile. Pärnu võttis meid vastu vihmaga. Teisel päeval aga vallutas päike Pärnu ning me saime vabal ajal tutvuda Pärnu vanalinnaga ja käia ekskursioonil Pärnu teatris. Riigifestivalist võttis osa 16 teatritruppi üle Eestimaa.

Seekord ei jagatud välja kohti, mis oli ka õige, kuna kõik lapsed ja juhendajad olid tohutult vaeva näinud. Riigifestivalist osavõtnud trupid ja juhendajad said kõik tänukirjad. Eraldi anti autasusid lavastuse eest. Meie saime autasu: KÕIGE NAKATAVAMA ENERGIAGA ETENDUS. Triin Jürimäe oli parima naisnäitlejana orbiidil kuni viimase, 16. etenduseni, kui Lääne-Virumaa "Kardemoni linna rahvas ja röövlid" Sofie osatäitja auhinna Triinu eest näpsas. Kiidan kõiki väikesi näitlejaid väga hea esinemise eest ja samuti eeskujuliku käitumise eest. Sügisel alustame taas. Siis täitub minul 17. sügis Palade kooli laval näitemängu õpetada.

Palade Põhikooli näiteringi juhendaja Helju Pets

Vasakult: Johanna Aasma, Kristella Küttim, Sandra Pahk, Gerda Liit, Triin Jürimäe, Anni Pere ja Angelika Kivila

Ettevaatust, elektriseadmete vargad!

Jaanus Tiisvend

Eesti Energia Jaotusvõrgu käidu osakonna juhataja

Kahtluste korral helistage 1343

Elektrijaotusvahendite vargad on põhjustanud eluohtlikke olukordi nii varastele endile kui ka mänguhoos varaste poolt rüüstatud paikadesse sattunud lastele.

Juhtmevarguste puhul on tavaline, et vargad lahkuvad kiirustades ja jätavad lahtised, pinge all olevad juhtmed ripakile, mida lapsed võivad hiljem niisama uudishimust näppima minna. On teada mitmeid juhtumeid, kus alajaamadesse sissemurdnud vargad jätavad lahkudes alajaamade ukseid lahti, mis meelitab ohtlikku alasse lapsed. Hiljuti oli isegi üks selline juhtum, kus viidi minema terve alajaama rauduks koos piitadega.

Elektrijaotusseadmete vargused on põhjustanud eluohtlikke olukordi ka varastele endile. Eesti Energiale on teada näiteks üks selline juhtum, kus alajaamast vaske varastades võtsid vargad pinge all olevast esemest kinni, mille tagajärjel üks varastest hukkus. Üks teine teadaolev õnnetult lõppenud juhtum tulenes sellest, et tööriista kasutamiseks elektrit varastama minnes läksid vargad ekslikult kõrgepinge all olevate juhtmete kallale ja said selle tagajärjel üsna tõsiseid tervisekahjustusi.

Lisaks on vargad läinud jõutrafode kallale. Metalliga saamise soovis lammutatakse seade ja seadmes olev õli valgub laiali, millega võib kaasneda otsene oht keskkonnale – reostus.

Kahju kannatavad nii kliendid kui Eesti Energia

Elektriseadmevaraste tegevuse mõju ei piirdu aga ainult otsese Eesti Energiale tekitatud kahjuga. Esiteks kaasnevad vargustega enamikel juhtudel ulatuslikud elektrikatkestused, mis loomulikult tekitavad meie klientides suurt pahameelt. Teiseks võivad elektrikatkestuste tõttu otsest kahju saada ka meie kliendid ise. On selliseid näiteid, kus Eesti Energiale tekitatud otsese kahju number on väike, kuid

märkimisväärset kahju on kannatanud kliendid. Näiteks tekkis ühest alajaamast varastatud 1500-kroonise vasejupi tõttu olukord, kus rikki läinud elektrisüsteemist tulenevalt purunes ümbruskonna majapidamistel umbes 200 000 krooni eest olmeelektronikat.

Elektriseadmevargad tekitasid eelmisel aastal Eesti Energiale otsest kahju rohkem kui pool miljonit krooni.

Kahjuks näitas käesoleva aasta algus, et varguste trend üha hoogustub, mis on suure tõenäosusega tingitud muu hulgas töötuse kasvust. Viimasel ajal on Lõuna-Eestis saagenenud juhtumid, kus kiputakse õhuliine varastama – ja seda pole juba ammu tehtud. Üllatusrohke võib olla kevadine külaskäik suvekodusse, kui ilmneb, et voolu pole ning juhtmed on varastatud. Soovitame külma närvi säilitada ja Eesti Energiat elektri puudumisest kohe teavitada. Kindlasti tuleks meid teavitada ka sellest, kui näete suvilapiirkondades elektriobjektidega seotud kahtlast tegevust.

Palju elektriga seotud õnnetusi on ennetatud tänu sellele, et juhuslikud pealtnägijad on varaste tegevustest Eesti Energiat või politseid teavitanud. Näiteks on nähtud lahtisi alajaama ukseid või öisel ajal erariietes inimeste kahtlast tegevust avatud kilpide juures ja meile sellest teada antud. Kahtlane võib olla igasugune väljaspool tööaega ja pimedas, ilma valgustusega läbi viidav tegevus Eesti Energia elektriobjektidel. Lisaks peaks kahtlust äratama see, kui inimesed on erariietes ja eraautodega, sest kui tegu on Eesti Energia töötajate või meie lepingupartneritega, kannavad töötajad alati spetsiaalset logodega märgistatud tööriietust ja sõidavad logoga märgistatud autodega. Lisaks on nendel volitatud inimestel alati kaasas töötõendid, mida võib vajadusel ettenäitamiseks küsida.

Seetõttu palub Eesti Energia taolistest, kahtlasena tunduvatest tegudest kindlasti esimesel võimalusel teavitada kas **Eesti Energia rikketelefonil 1343 või politseinumbril 110**. Teie telefonikõne võib ära hoida mõne elektriga seotud õnnetuse või päästa inimest.

Eesti Energia

Pühalepa valla jaanituli

**Hellamaa rannas
23. juunil kell 19.00**

**Esineb ansambel "Amadeus" ja valla
isetegevuslased**

**Teatrietendus "Peeglike, peeglike seina
peal .... ehk õpetus sellest
kuidas kaunis välja näha"
esitab AX-TEATER Keilast**

*mängud suurtele ja väikestele

* Kohal on Priiankru Pubi

Kontakt: Heli Tuisk 5145365

Suuremõisa kooli 90. aastapäev

**Ootame vilistlasi ja sõpru
7. augustil pidustustele !**

Info: Antti Leigri 53 45 32 40

HIUMAA AMETIKOOL

ERIALAD 2010

KUTSUME SIND ÕPPIMA
vanusepiiranguta ja õppemaksuta

KUTSEKESKHARIDUSÕPE PÕHIHARIDUSE BAASIL

Puit- ja kivehitiste restaureerimine (3a)

KESKHARIDUSE BAASIL

Floristika (tsükliõpe, 2a)

Maastikuehitus (tsükliõpe, 2a 5k)

Majandusarvestus (tsükliõpe, 2a) (õpe Kuressaares)

Keskkonnakaitse spetsialiseerumisega

looduskeskkonna ja maastikukorraldusele (tsükliõpe, 2 a)

Puit- ja kivehitiste restaureerimine (tsükliõpe, 2a)

PÕHI- JA KESKHARIDUSE BAASIL

Veoautojuht (6k) (vanus 21, B-kat. juhilube)

DOKUMENTIDE VASTUVÕTT

25.juunist kuni 16.augustini 2010

aadressil Suuremõisa 92301 Pühalepa
vald, Hiiumaa. Sisseastumisvestluste
ja -katsete päev: 23.08.2010

PROFESSIONAALIKS!?

ALUSTA HIUMAA AMETIKOOLIST!

TULE KÜLLAI

Eriti sobivad päevad:

12.06 – restaureerimise (õpituba) ja maastikuehituse erialade tutvustamine (avatud aia päev, rohevahetus)

26.06 – restaureerimise (õpituba) ja looduskeskkonna - maastikukorralduse eriala tutvustamine (õpperingkäik Suuremõisa pargis)

10.07 – floristika eriala tutvustamine (õpituba)

11.07, 24.07 – tutvumine Suuremõisa lossiga giidli saatel (Info kooli ja õppetöö kohta)

5.-6.08 – Suuremõisa Loss 250 tähistamine. Kõik nimetatud päevad on ka „Unustatud mõisate“ külastusmängu päevad, mil 10-18 lgal täistunnil toimuvad giidiga lossiekskursioonid

Lisainfo kantslele telefonil: 4694391, hak@hak.edu.ee, www.hak.edu.ee

Pühalepa Vallavolikogu ja Vallavalitsus õnnitlevad mai ja juunikuu juubilare ja eakaid sünnipäevalisi

TAGO LAEVAMEISTER
 REIN REMMELKOOR
 MARIKA HEINAPUU
 ARVI KULI
 HELE MÄGI
 RAIVO KOKLA
 LEMBIT MAIVEL
 TOOMAS SUUSTER
 MAILI ELLER
 MAILA PILPAK
 JÜRI HOLM
 SILVI ZAHHAROVA
 MAIDO PAAT
 HELMI NAPP
 LAINE REMMELKOOR
 HILDA TÄÄR
 PAUL HANIKAT
 HELLA PILPAK
 ELIISE LEES
 LEIDA ZELJONAJA
 AMANDA KIMBER
 HILDA MAMMUSPUU

TEET KITKAS
 MIRJE KULI
 AASA SUUSTER
 RAIVO TAMMISTU
 KARLE ABE
 ARVI VILT
 AIVI JESMIN
 LY STOMMA
 EHA KIVI
 AILI TUISEK
 UNO LEIGRI
 LEILI KAEVATS
 JOHANNES MAAR
 HANS TAMM
 HELJU TREIALT
 ELMAR MÄNNAMAA
 EMILIE PRAAKEL

Meie valda on sündinud

Katrin Koidu ja Andrus Padu perre sündis
27.märtsil poeg **KIUR**

Liisi Kruusmägi ja Lauri Mägi perre
sündis 27.märtsil poeg **LAURITS**

Liisi Mäeumbaed ja Matis Rõmmeli perre
sündis 11.mail poeg **PRIIDO**

Palju õnne vanematele!

Pühalepa Vallavalitsus ja Volikogu

Tuul puude ladvus tasa kiigub,
me vaikselt leinas langetame pea.

Avaldame kaastunnet lahkunute omastele

Aare Marjapuu	01.aprill
Amilde Piht	01.aprill
Magdalena Luhalep	01.aprill

Pühalepa Vallavalitsus ja Volikogu

